

Környezet-védelmi ankét

• Munkatársunktól

Immár hagyományosnak számító tudományos ülést rendeznek a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában március 30-án, hétfőn 8 órai kezdettel. A konferencián helyi és az ország különböző részeiről érkező szakemberek vitatják meg a tudomány és a környezetvédelem összefüggéseit.

A harmadszor megrendezett ülésen előadást tartanak Merényi László és Kun-Szabó Tibor, a Veszprémi Egyetem oktatói „Erőművek építése vagy alternatív megoldások?” címmel, valamint Kun-Szabó Tibor és Kovács Béla „Környezeti menedzsment rendszerek a környezetvédelemért” címmel.

„A geo-tudományok eredményeinek új rendszerű értelmezése, a geokörnyezet” címmel tart előadást Kaszab Imre, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Földrajzi Tanszékéről, „Környezetvédelem és a közúti közlekedés” címmel pedig Rigó Mihály, a Csongrád Megyei Állami Közútközlekedési Kht. munkatársa. Az érdeklődők meghallgathatják Török József előadását a Maros-hordalékú vízvízvédelmi helyzetről, a veszprémi Egyházy József és Kovács József pedig gázmotorok, gázturbinák kipufogógázainak denoxálásáról beszélnek majd.

Az agrokémiail vizsgálatokra alapozott szaktanácsadásnak a környezetkímélő tápanyag utánpótlásban betöltött szerepéről hallhatunk Gillingerné Pankotai Mária-tól, Simándi Pétertől és Rácz Istvántól, a Debreceni Agrártudományi Egyetem szarvasi főiskolai karának oktatóitól.

Tudományos világ-konferencia

• Munkatársunktól

Az UNESCO és a Tudományos Uniók Nemzetközi Tanácsa (ICSU) 1999 júniusában rendezi meg első ízben a tudomány világkonferenciáját. A Magyar Tudományos Akadémia kezdeményezte, hogy a rendezvény helyszínéül Budapest legyen. A magyar kormány meghívását az UNESCO főigazgatója elfogadta. A rendezvényre meghívják az ENSZ-tagállamok tudománypolitikai vezetőit, nagyhírű tudósokat, a fiatal kutatógeneráció képviselőit, illetve a legjelentősebb nemzetközi szervezeteket.

A világkonferencia résztvevői áttekintik és értékelik, hogy a tudomány az új ismeretek feltárással milyen hatással volt a huszadik század társadalmára, a gazdasági fejlődésre, az új technológiák kialakulására, a környezetre, az oktatásra és nem utolsósorban az etikára. Megvitatják továbbá azokat az új kötelezettségeket is, amelyeket a huszonegyedik század első időszakában a tudósoknak, a gyakorlati szakembereknek és a politikusoknak közösen kell vállalniuk. A világkonferencia jó lehetőséget nyújt a magyar tudomány, oktatási, műszaki fejlesztés és kulturális élet eredményeinek bemutatására.

• Díjeső szegedi kutatóknak

A gabonagenetika „fegyverténye”

Horn Gyula miniszterelnök gratulál Frank Józsefnek. (MTI Telefoto)

Országosan is egyedülálló sikert értek el a szegedi gabonakutatók. Negyvenkilenc pályázó közül ők hozhatták el a pálmát, azaz az innovációs nagydíjat, amelyet tegnap Budapesten, a Gellért Szállóban adott át Horn Gyula miniszterelnök dr. Frank Józsefnek, a Gabonatermesztési Kutató Közhasznú Társaság ügyvezető igazgatójának. Ezzel azonban a díjeső még nem ért véget. A GK Kht. szakemberei ugyanis a Földművelésügyi Minisztérium agrárinnovációs nagydíját is kiérdemelték.

A szegedi kutatók a VI. Magyar Innovációs Nagydíj pályázaton „A búza biológiai alapjainak fejlesztése és annak hatása a magyar búza-

termesztésre” című munkájukkal arattak osztatlan sikert. A mostani elismerés azért is nagy „fegyvertény”, mert a 49 pályázó többsége az ipari kutatóintézetek és innovációs műhelyek köréből került ki, ahol sokkal nagyobb pénzügyi háttér áll rendelkezésre a kutatásfejlesztésre, mint a mezőgazdaságban.

Közel kétmilliárdos többletbevételhez juttatják évente a szegedi búzafajták a hazai termelőket – mondta a díjátadás után érdeklődőnkre dr. Frank József. – Az elmúlt években 31 kenyér- és 6 új tésztabúza fajtát kísérleteztünk ki, amelyek közül 11 szabadalmi védelmet is kapott.

A hazai 1,2 millió hektáros búza-vetésterület felét ma már a szegedi fajták uralják. Nem is csoda, hiszen évi 3-5 százalékos terménöve-

kedésre, genetikai többletrel „kódolták be” a legkorábbi gabonafajtákat a kutatók. Ez azt jelenti, hogy évente 2 mázsa többlettermés takarítható be hektáronként ezekből a fajtákból.

A szegedi gabonakutatás közel háromnegyed százados múltra tekint vissza, s évtizedek óta gabonafélék és ipari növények elismert fajtáit és vetőmagjait adja a köztermesztésnek. A tavaly augusztus óta közhasznú társaság formájában működő kutatóintézet évi 1 milliárd forint árbevétel mellett háromszáz alkalmazottat foglalkoztat. Az egyre inkább nemzetközivé váló szakmai megmérettetésben eddig sem kellett szerénykedniük a szegedi kutatóknak. Az elmúlt évtizedekben során felhalmozódott tapasztalat 16 növényfaj 135 fajtájában és a hozzájuk tartozó agrotechnikában tes-

tesül meg. A másfél milliárdos vagyoni tőke mellett közel hasonló nagyságrendűre tehető a genetikai- és biológiai anyagok értéke. A nemrégiben megalakult fehérjenövény és innovációs osztály már a kutatási kör bővítésére, szélesítésére hivatott. Várhatóan több új szójafajta és egyéb fehérjenövény kerülhet innen a köztermesztésbe.

A gazdag genetikai háttér és a széles nemzetközi együttműködésben folyó napraforgó nemesítés világviszonylatban is kiemelkedő eredményességű. Az élő kapcsolatok mi sem jelzi jobban, mint az, hogy 17 országban, közel 2 millió hektáron termelnek szegedi érdekltségű fajtákat. A tegnapi díjesővel ezt a magas színvonalú kutatómunkát ismerték el.

R. G.

• Könyvbemutató a Rendezvényházban

Az iskolai tudás

• Munkatársunktól

Tegnap délután előadással egybekötött könyvbemutatót tartottak a Rendezvényházban, amelyen a gyakorló pedagógusok és az iskolaigazgatók megismerkedhettek a napokban megjelent, Az iskolai tudás című kötettel.

A magyar iskolarendszer hatékonyságának megítélését szélsőséges nézetek jellemzik – írja a könyv szerkesztője, Csapó Benő a kötet bevezetőjében. A tanulók tudásáról egymásnak ellentmondó állítások fogalmazódnak meg: egyrészt gyakran idézik a tanulmányi versenyeken és a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokon elért jó eredményeket, másrészt az ezeknek ellentmondó hétköznapi tapasztalatokat. Lehet-e egyidejűleg mindkét álláspontnak reális alapja? A József Attila Tudományegyetem Neveléstu-

dományi Tanszékének munkatársai egyebek mellett ezt tanulmányozták, kutatták a szegedi általános és középiskolákban, s tegnap vizsgálataik eredményeiről adtak számot. Csapó Benő elmondta, hogy milyen vizsgálati módszereket alkalmaztak, illetve hogyan mérték fel a diákok tudásszintjét, majd felolvasta a könyv utolsó, esszenciális bevezetőjét. Ebből idézünk: „Az utóbbi időben a magyar oktatási rendszer eredményeként megjelenő „iskolai tudás” a külvilág számára fokozatosan leértékelődik, éppen egy olyan időszakban, amikor történelmi lehetőségek kínálkoznak arra, hogy nemzetközi kapcsolataink kiteljesedjenek, értékeink megmutatkozzanak.” Az Osiris Kiadó gondozásában megjelent kötet szerzői: Bán Sándor, B. Németh Mária, Csapó Benő, Csikos Csaba, Dobai János, Korom Erzsébet és Vidákvich Tibor.

• Album Kopasz Mártáról

Bübáj és öserő

Olyan emberre, aki valami oknál fogva különbözik társaitól – humorában, kiállásában, megnyilvánulásaiban, életvitelében, életrealitásokában, és még sorolhatnám a magatartásjegyeket – azt szokták mondani: ha nem lenne, ki kellene találni. A szegedi képzőművészet nagymestere, Kopasz Márta városképi jelentőségű. Ha nem lenne, ki kellene találni. A rendkívüli vitalitású, nyolcvanhat esztendő festő- és grafikusművésztől tavaly év végén jelent meg egy album.

A kötetben jóval több a reprodukció, mint a szöveg, s ez így van rendjén képzőművészeti kiadvány esetében. Omoljon rá az olvasóra a képek zuhataga, fűrödjön a színekben, formáldjon a formák által. Mindezeket túl csodáljon meg egy darázsderékú, kalapos nőt, ott, az album legelején, aki a főgimnázium előtt (?) állt meg 1936-ban, s róla fényképfelvétel készített. Aztán lapozzon bele a könyvbe, s ne csodálkozzon azon, hogy Kopasz Márta beregszászi származású édesanyját, Szeles Olivát a maga korában Szeged legszébb leányának tartották. Aki tizennyolc esztendősen korábban azzal vált híressé, hogy Munkácsy Mihály megfestette a Honfoglalás című képének nagy színvonalát.

A realista festészet mestere egyébként 1891-ben, a Belvárosi Kaszinó nyitójának nevében ismert meg Szeles Olivát, s azonnal lerajzolta, majd kérte, küldje el a fényképét, mert arca a legszébb hunavar arc, amit valaha látott. Így lett Szeles Olga a vezéri sátor előtt álló, gyermekét tartó asszony. Kopasz Márta édesanyjától a szépséget, építész édesapjától pedig – aki nagyon fiatalon halt meg – a kézügyességet és a kreativitást kapta örököül. Így indult könnyűnek cseppet sem mondható élete.

Az elemi iskoláit Milotán, Túrístvárdában és Sze-

geden végezte. A gimnáziumban már senki sem lehetett biztonságban a ceruzájától, mert bár orvosnak készült, szüntelenül rajzolt és festett. Az Iparművészeti Főiskolában olyanok voltak a mesterei, mint Simay Imre, Domanovszky Endre és Haranghy Jenő. Kopasz Mártának már ötödéves főiskolás korában jelentek meg illusztrációi a Magyar Úriasszonyok Lapjában, majd 1936-ban elnyerte a Székesfővárosi Kereskedelmi és Iparkamara kilencszáz pengős aktfestészeti díját. Hazatérve tizennyolc esztendőig volt a tudományegyetem grafikai lektora, majd azt követően a pedagógiai főiskola rajz tanszékén, illetve a Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskolában tanított. Mindeközben szorgalmasan alkotott. Kiállításai egymást követték bel- és külföldön, Makótól Jeruzsálemig, Pécsről Sanghaig. S ne feledkezzünk meg szakmai-közéleti tevékenységéről sem. Hiszen, mint ahogy azt Laczó Katalin írja könyvében, Kopasz Márta nemcsak alkotásaival, de esztétikai munkásságával is bejegyezte magát Szeged történetébe. Bár sohasem akart hívatásos művészettörténész lenni, mégis frásban és szóban számtalan alkalommal fejtette ki a művészetről vallott esztétikai nézeteit.

A város egyik legegységibb hangú alkotója több mint hat évtizedes pályája során számtalan szegedi szellemiségű fa- és linómet-szettel, akvarelllel, színes temperával, olajképpel és olajfóliával örvezetette meg a szépségkeresőket. Kopasz Márta, mondhatni, a kezdetektől fogva tudatosan készült arra a szerepre, amit most betölt a város kulturális életében. Hozzá kell azonban tenni, hogy Kopasz Mártát nemcsak alkotásai miatt szeretik annyian. Van benne valami megmagyarázhatatlan, varázslatos erejű бүбáj és öserő, amely kevesek adottsága.

(Laczó Katalin: Kopasz Márta; Megjelent a szerző magánkiadásában.)

Sz. C. Sz.

Az úrhölgy kiállítása

Ez nem déja vu, ilyen már történt: Mészáros Rezső és Kopasz Márta a megnyitón. (Fotó: Karnok Csaba)

• Munkatársunktól

1938. március 8-án, a Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetem rektora, Gelei József a következőt értesítette: „Pecsdét, aláírás. Hatvan évvel később, szép számú érdeklődő jelenlétében, napra és helyszínre pontosan ugyanakkor és ugyanott nyílt meg Kopasz Márta festő- és grafikusművész retrospektív tárlata.

Mint ahogy hatvan éve, most is az egyetem rektora nyitotta meg a kiállítást. Mészáros Rezső elmondta: az, hogy most tisztelgethetünk Kopasz Márta művészetét előtt, két dolgot jelent: a művész él, virul és jó egészségnek örvend, s még az egyetem is fennáll. A megnyitón elhangzott, hogy a szegedi környezetet képzőművészeti

rangra emelő Kopasz Márta minden kiállítása nagy érdeklődést vált ki a helyi polgárokból.

A tárlat – amelynek anyagát Laczó Katalin tudományos főmunkatárs válogatta és rendezte – március 21-ig tekinthető meg a József Attila Tudományegyetem Dugonics téri épületének aulájában.